

PERIÒDICH IMPARCIAL, REGIONALISTA,
de Literatura, Art, Montepios, Varietats,
Noticias y Anuncis

Direcció: MUNTANER, 112, 4.ª - 1.ª — Administració: TALLERS, 45, 1.^a

PREU DE SUSCRIPCIÓ: una pesseta TRIMESTRE.—UN NÚMERO SOL, 10 céntims.—ATRASSAT, 15.

Continuem avuy la inserció de 'l drama

D. Fernando ó El mártir del deber

publicant desde la plana 13 á la 20 inclosa.

Jugar per taula ó ensenyar la orella.

I.

Partidaris com som de la mutualitat benéfica y havent dedicat en las planas d' aquet periòdich molts articles á assumptos de montepios y de socorro mutuo, és natural que avuy diguem alguna cosa respecte á un escrit que ab lo nom de *Montepios estafadores* hem llegit en *La Publicidad* de 'l dia 29 de Mars, edició de 'l dematí.

Fa alguns anys que un diari d' aquesta capital va desbarrar en assumptos de germandats, dient molts disbarats y tonterias contra algunas d' ellas y sense senyalar fets en que basar sos atachs, puig solament se referia á un cas de un individu de un monte á 'l qual aquell diari enclohia entre 'ls que ell calificaba de «monte-timos», perque la Junta no havia pagat uns subsidis que en realitat no havian de sèr pagats. Nosaltres vam demostrarho clar, perfectament enterats, y ningú 'ns va desmentir.

Ara vè *La Publicidad*, y en un article á lo don Quijote, las emprén contra las germandats que l' autor de 'l treball considera *Montepios estafadores* sense aduhir cap proba ni citar cap fet en apoyo de lo que pretén assegurar.

Ningú com nosaltres desitja la regeneració y la mes escrupulosa moralitat en quant atany á 'l socorro mutuo; ningú se 'ns pòt posar devant en aquesta qüestió; probas tenim donadas de treballar per millorar la mutualitat y extirpar d' arrel

los vicijs de que adoleix: tothom recordará las tas-cas de 'l Congrés general de Auxili mutuo celebrat en aquesta ciutat en 1899 en lo que vam pèndrer part activa contribuint á la redacció de un anteprojecte de ley que probablement algún dia será prés en consideració y discutit per las Corts: y per lo mateix que aquesta circumstancia 'ns dona dret á considerarnos ab certa competencia per entèndrer un xich de aquesta classe d' assumptos, creyem una obligació dir quatre paraulas, no per afirmar que 'ls montepios sigan absolutament tots un modelo de moralitat, ni que no hi hagi *monte-timos* y *montepios estafadores*, sino que 'ls d' aquesta especie són poquissims—per mes que fan molt mal—y que en realitat són agencias ó negocis d' explotació mes que associacions de socorro mutuo. Y lo que avuy volem fèr constar és que l' article de *La Publicidad* á que aludim deixa véurer en son autor una intenció poch franca, una hipocresia, un desitj de jugar per taula que li fa ensenyar la orella; puig qualsevol que ab detenció 'l lleixi compendrà tot seguit que allí's tracta d' atacar á associacions católicas, á las que l' autor suposa que tenen lo corresponent article redactat per Tartufe é inspirat «por el mismísimo Loyola» y per medi d' ell «dejan sin réplica que oponer á la pobre esposa del paciente ó á su anciana madre»: (són paraulas de *La Publicidad*) que parla també de una «de las más odiosas manifestaciones de la explotación neo-católica.»

Desde luego declarem que *Lo TEATRO CATALÀ* está disposat á fer lo que á l' articulista diu que li consta, ó siga á acullir totas las queixas que honradament se formulin contra l' administració de 'ls montepios y á entaular lo recurs que procedeixi contra 'l funcionament de societats que baix la capa de un objecte filantròpich amaguin qualsevol mala intenció siga ó no siga neo-católica ó católica sense

neo; y feta aqueixa clara, franca y expontánea manifestació que estem disposats á posar en práctica á la primera queixa que ab fonament se 'ns dongui siga quin siga 'l montepío contra 'l qual hagi de produhirse (y si és católich encara ho farem ab mes gust per desenmascararlo), preguntarem á *La Publicidad*: ¿está disposat aquet diari especial á observar igual conducta encara que las queixas que se li formulin sigan contra germandats que no 's valguin de la excusa ó de 'l nom de cap-sant per obrar en perjudici de 'ls individuos á qui no pagan quant tenen perfecte dret á cobrar per malalties?

Ignorem la resposta que donará á la precedent pregunta, ni sabem si 'ns considerarà dignes de obtenir contestació; mes no importa. Respongui ó calli (fassi lo que vulga), nosaltres demostrarem en lo número pròxim que l'escritor *publicidista* de *Montepíos estafadores* sab molt poch de associacions de socorro mutuo, sab molt poch de jugar per taula y que en aquesta ocasió ha ensenyat l'orella. Y també pensem dirli com pót obrar: si de veras vol procedir contra las malifetas de las personas que explotan la candidés, ignorancia y excessiva bona fe de 'ls confiats germans que cauhen ó sense saberho 's posan á l'alcanes de las sèvas unglas; personas que, tant si són de junta com si són andadors, corredors ó agencieros, ab sa inicua explotació procedeixen en tot cás en oberta oposició á las doctrinas católicas.

P. DE R.

Estrenos catalans

Novedats.—Encara que traduït á l'italiá per' que pogués representarla la companyia de la Sra. Vitaliani, hi ha que inclóurer en aquesta secció l'estreno de *A ran de terra* (*Scivolando sulla terra*), última obra escènica de D. Angel Guimerá.

Be prou voldria no haver de parlarne; pero és mon deber y tinch de complir-lo. Mes seré breu, molt breu, ja que altra cosa no permet *A ran de terra*; La equivocació és tan lamentable, és l'erro tan gros, que ni tan sisquera consent un anàlisis sencer.

Lo que l'autor s'ha proposat no ho sé; lo únich que sé, és que en cap de 'ls tres actes va ésser cridat á l'escenari y que á 'l final se sentiren alguns xiulets, y aixó que 'l Sr. Guimerá és un peix que 's porta l'oli; es dir, un autor que 's porta 'l públich de la seva devoció. ¡Ahl també ser que á l'endemá ab motiu de la segona representació potsè no seríam dos dotzenas de concurrents á 'l teatro.

¡Lo día de menos gent en tota la Quaresma!

¡Feya penal!

La execució admirable per part de tots, sobretot per part de la Vitaliani.

Un consell á 'l Sr. Guimerá. De—¿cóm ho diré?—de fracassos com lo suferit ab *A ran de terra* pròcuri no tenirne gayres, perque si 'n tèn creurem que és veritat alló que diuhen *malas llengas* respecte de la paternitat de *Terra baixa*, *La filla de 'l mar* y fins *Mar y cel*.—ARGENTVIU.

Aixís no 's va en lloch

Quant s'ha tractat de la possibilitat de la creació de l'ópera espanyola tal y com la plantejan alguns de sos partidaris, sempre hi hem trobat un no sé qué d'inconvenients, nascuts per la falta de base sobre la qual

deuhen assentars'hi 'ls fruyts de 'l treball científich y las lógicas resultancias de l'estudi de nostres cants populars.

Y á 'l dir *nostres* no 'ns referim á 'ls cants catalans, no; fem referencia á 'ls castellans, éuskaros y gallegos.

Pero aquells reparos que serán potser per alguns, excés de quisquillositat que 'ns dona nostre personal temperament que 's manifesta sempre contrari á totes las opinions de 'ls altres, fan tinguem verdader, patriólich interés en llegir, en estudiar tot lo que á l'ópera espanyola referencia fassi y á 'l seu establiment y esplendor contribuheixi.

En diferents ocasions hem demostrat lo que apuntem y ho hem fet aduhint rahons y exposant datos que son ls que ara 'ns fan escriurer las presents ratllas.

No creyem oportú reproduhir nostras opinions en aquet moment: quant vinga 'l cás ho farem y, si és possible, ampliantlas.

Altre assumpto fa hagam agafat la ploma.

En *El Imparcial* de 'l día primer, hi hem llegit un article titulat: *La ópera española*, firmat per son crítich musical D. Eduard Muñoz, en lo que fent justicia á la patriólica iniciativa de 'l mestre Chapí y alabant l'entusiasme que per ella senten los valencians que ja anuncian l'estreno de quatre óperas de 'l sabi y venerable mestre Giner: *Morel*, *El fantasma*, *Sagunto* y *El soñador* que las cantarán Avelina Carrera, Conxa Dahlauder, Gardeta, l'rancesch Viñas, Tabuyo y Varela, entusiasmo que nosaltres aplaudim y alabem y coadyuvem ab totes las nostras forsas, y que oferim per la idea lo poch que som, podem y valem, publica 'l cartell d'un concurs obert per la empresa de 'ls Jardins de 'l Bon Retiro de Madrit, á 'l objecte de premiar la millor ópera espanyola que 's presenti y la cregui tal un Jurat mixto format per mestres compositors y crítichs musicals.

La idea es aplaudible, altament patriólica, y mereix alabansas.

Mes no trobem que las mereixin las condicions de 'ls concurs, y duptem produheixin l'entusiasme que determini á 'l músich empendrerá un treball de tanta importancia.

En las condicions s'hi veu lo mercantilisme, sota la capa de protegir l'art musical espanyol y á nostres músichs y coadyuvar á la creació de la ópera espanyola, quant de sa lectura 'n resulta lo contrari.

O sinó, vegi's lo que diuhen las condicions mes trascendentals, las de mes importancia pera 'l músich.

Diu la 5.ª: *Cada autor presentará la partitura, libreto, una parte de piano y canto y un pliego, etc., etc.*

A 'l parlar de partitura suposem será la d'orquestra y un'altra per' piano y cant.

Diu la 6.ª: «Hecha la calificación por el Jurado, el autor de la obra premiada tendrá que presentar las partes de orquesta y todas las demás necesarias para su estudio y representación.»

En aquesta condició quant lo Jurat califica la obra y obliga á 'l autor á fer gastos de quantia y sembla sigui guanyat lo premi, no es com sembla.

Peticions en la condició 5.ª, més en la 6.ª. Veyam, en compensació, que dona la rumbanta empresa en cambi de 'l quantiosos y previs gastos que 'l autor ha de fer per' obtenir lo premi.

Llegeixi's la 7.ª que es la que porta 'l sello de 'l negoci, la part mesquina, comercial, l'esprit d'empresa.

Diu: «La obra premiada quedará de propiedad del autor; pero éste se compromete por el solo hecho de presentarse al concurso. á permitir (así por lo que se refiere á los derechos de representación, como al uso del material) la representación absolutamente gratuita de dicha

obra en los Jardines del Buen Retiro tantas veces como la empresa quiera ponerla en escena, y no sólo durante esta temporada, sino en todas las sucesivas.»

No hem llegit may en nostra vida res mes denigrant per l' autor d' una composició lírica; és volguerse fer rich aprofitant lo treball d' un altre: donantse ayre de protector quant resulta protegida la rumbanta (?) empresa.

Y ara, per últim, vè'l complement, lo treball de balanci, que corre y no 's mou, que promet y no dona, que tira y afluixa; es la condició 8.ª.

Diu: «El autor de la obra que merezca el premio á juicio del Jurado, recibirá 5,000 pesetas en esta forma: 2,000 pesetas así que se haga la calificación, y las 3,000 restantes después de la primera representación, siempre que la otra sea aceptada por el público.»

Considerem: l' autor reb de la empresa 2,000 pessetas quant aquell te d' entregar, partituras, particellas, libretos, etz, etz., que be valdrán la quantitat que li entregan, y las 3,000 restants després de la primera representació, *siempre que la obra sea aceptada por el público.*

La primera pregunta que 'ns acudí y que sens dupte acudirà á tothom que llegeixi las *cándidas* condicions de la empresa de 'l Bon Retiro de Madrit, fou: de qué serveix lo Jurat per premiar la obra? No: aquesta missió la té 'l públich: aquet fa li sigan entregadas á 'l autor, las miserables 3,000 pessetas per renuncia perpétua de 'ls drets de propietat de sa obra per las representacions que 's donarán, y aquestas no serán pocas, en lo Bon Retiro de Madrit siguin ab aquesta ó ab altrás empresas.

Aixís no 's va en lloch.

¡Pobre ópera espanyola si ha de naixer de las condicions que tan gran sacrifici implican á la empresa madrilenya!

Suposem, y no sens fonament, que serán poquíssims los músichs que hi concurrirán; perque aquets, en general, á mes de música saben llegir y calcular y medir lo valor de la obra per l' importancia de son treball; pero donat lo cas que aixís no sía, proposem se fassi la funció de presentació de la obra 'l día 28 de Desembre per' ser la diada mes propia per espectacles d' aquesta índole.

A. DE LA FLORIDA.

La primera paraula

Tremolèu joh butxins! que ab sanya impia á Cristo havèu gosat martiritzar; tremolèu, que Jesús, en sa agonia, morint en creu per vòstra traydoria, en moment tan solemne va á parlar.

Va á parlar... Tremolèu, que la primera paraula de Jesús dalt de la creu, será pe 'ls seus butxins, pe 'ls que ab ceguera l' hèu befat y escarnit ab ira fera; parlará per vosaltres... Tremolèu!

Tremolèu, tremolèu! Vostres iniquitats de 'ls torments li han donat lo mes crudel; son front diví l' hèu coronat d' espines, hèu traspasat llurs pèus y mans divines y en sa boca hèu posat vinagre y fèl

Tremolèu! Si per causa malehida de vostre cor salvatge é inhumá Jesús sofreix la mort més envilida, ara, á 'l vostre devant, finint sa vida, la Víctima, quant parli, ¿qué dirá?

¿Qué dirá? .. Tremolèu, tremolèu ara, qu' és un Deu lo qui parla en èix instant; ¡un Deu que pe 'ls qu' están matantlo, encara no tè cap mes afany qu' esclamar: *Pare, perdóna 'ls que nó saben lo que fan!*...

MANEL PUGÈS.

ELECCIONS

Es una constant aspiració nostra que 'l catalanisme per triufar en las esferas gubernamentals, ha de procurar tenir forta, nombrosa y bona representació en las Cortes. Lograr la implantació de las ideas regionalistas en lo poder, no és cosa de un dia, ni de un any: és treball que s' ha de fer poch á poquet, ab constancia y sense defalliments

Ara s' acostan unas elecciones generales de Diputats; ara és hora de donar un pás endavant; ara és ocasió de anar á la lluyta, fent patent la forsa vèra que en Catalunya tè la idea regional, la qual tart ó dejorn acabarà per imposarse, perque és la salvació de la patria.

Pero s' ha de tenir compte en lo que 's fá; en quins diputats se nombran; puig de no haverhi acert lo resultat será negatiu ó contraproduhent y, per lo tant, perjudicial á la causa mateixa que 's defensa.

Per xó exzitém á 'ls capitosts que mirin lo que fan, que no 's deixin guiar per l' ofoscació y l' apassionament; que no cayguin en lo mateix qu' ells critican en los demás; que no fassin de cacich mentres diuhen abominar de 'l caciquisme; que no prenguin per opinió dominant en nostra regió estimada l' aixalabrament de uns quants massa entussiasistas y obcecats que volen agafar la lluna en un cove y que ab los seus fets únicament posan en práctica 'l ditxo: *molt soroll y pocas nous.*

Nosaltres donem aquest avís com veu previsor, auguri de bon éxit y pensant que si és escoltada pe 'ls electors y pe 'ls que 'ls encoratjan directament á la lluyta aprofitantse de la sèva superioritat, haurem contribuït en nostra humil esfera á fer un bon servey á nostra patria.

JOAN PERELLÓ Y ORTEGA.

Saló de descans

Ha sigut nombrat corresponsal literari de l' important periódich *España Artística*, de Madrit, órgano de l' Agencia general d' espectacles, nostre estimat amich D. Modesto Vidal.

—Sabem que 'l Sr. Sainati, actor cómic de la companyia Vitaliani, ha traduhit á l' italiá 'l quadro dramàtic *¡Lladres!*, de 'l Sr. Iglesias, y que tè comensada la de *La mare eterna* de 'l mateix autor y *La Rosons* y una altra inédita de Apeles Mestres.

—Lo diumenge de Pasqua á las tres de la tarde, se celebrará en l' Institut obrer graciense, situat en lo carrer de Sant Agustí, 3 y 5 de 'l barri de Gracia, l' acte solemne de la repartició de premis á 'ls alumnos que 'ls obtingueren lo curs passat. Per lo que 'n sabem, será una festa lluhida á la qual hi están convidadas las autoritats. Pensem parlarne detingudament en lo próxim número.

—Segons noticias fidedignas, lo Tribunal Supremo ha revocat l' auto d' aquesta Audiencia que havia sobresehit la causa d' injurias interposada contra 'l diari *El Diluvio* per la Associació de la Prensa de Barcelona. No trigará, donchs, molt temps en obrirse 'l judici oral. Ja n' enterarem á nostres lectors.

—Demá dissapte hi haurá funció extraordinaria en lo

teatro de 'l Café Aribau, á benefici de 'l maquinista don Miquel de Segovia, representantse las sarsuelas, *El gaito de Madrid*, *Marina*, y *Picio, Adán y compañía*. A mes hi haurá ball de societat. També hi haurá safata.

—Se despedí en lo Tivoli la companyia dramática catalana de D. Enrich Borrás ab *Jesús de Nazareth*, deixant lo puesto á la valenciana de sarsuela que tants beneficis obtingué l' any passat y que tant aplaudida fou.

—En Eldorado s' anuncia la presentació, per tan sols deu funcions, de la notable *troupe* que dirigeix Mlle. Mary Kraus. debutant ab l' espectacle *Baile aéreo*, y l' estreno de la sarsuela, titulada: *El juicio oral*.

—Inaugurarà la temporada de primavera en lo teatro Principal una companyia d' ópera italiana dirigida pe 'l mestre director D. Estebe Puig.

—En lo Liceo hi haurá una companyia dramática italiana que, segons sembla, és de las mes notables: és la companyia Reiter-Pasta.

—Avuy ha surtit lo primer número de *El Liberal de Barcelona*. Es un nou diari á 'l que desitjem bona acceptació y vida próspera.

—La Junta Directiva de la Associació de la Prensa de Barcelona se reuneix ab frecuencia tractant assumptos importants. Entre ells n' hi ha un adequat á 'ls elevats ideals que persegueix la Associació que si en son día acepta la idea qual estudi s' ha confiat una Comissió especial per formular las bases oportunas, será una proba d' avensament pera 'l veritable progrés de la prensa.

—Ab lo bonich drama *La paz del hogar* y la pessa catalana *Lo mestre de minyons*, donará demá un' altra de sas vetlladas l' Institut obrer graciense.

—Temps arrera vam dir, parlant de 'ls Coros de Clavé, que 'ls fets anormals ocorreguts ab motiu de la exclusió de l' expresident Sr. Benages donarian algun mal de cap á la Junta actual, y efectivament aixís és, porque s' está treballant (y segons sembla ab activitat y acert) en formar una federació de molts societats que reprobant la conducta observada per la darrera Assamblea General volen seguir las petjadas de qui fins fa poch va conduhir la Associació per bon camí.

Animo y tenir en compte que ara que ho fan de nou és hora de procedir ab tots los requisits, á fi de que may mes puga donarse lloch á actes tan irregulars com los que van realisarse á 'l trepitjar la serietat de la mateixa reunió que va sembrar aqueix dualisme.

—Durant los darrers mesos han entrat alguns periodistas en la Associació de la Prensa de Barcelona que treballa sense parar per millorar la sort de 'ls que hi perteneixen.

La Junta Directiva ha rebut bon número de felicitacions ab motiu de 'l resultat obtingut en lo Tribunal Suprem en la causa contra *El Diluvio*.

—La setmana entrant celebrará sessió la Comissió de Propaganda y Espectacles, elejida en la reunió general ordinaria de 'l Montepío Catalá. Es de pensar, donada la inteligencia de 'ls Srs. Ferrer, Freixa, Martrus, Sala, Mestres y Mir que 'n forman part, que 'ls seus treballs y 'ls actes consegüents serán per aumentar la importancia de aqueixa germandat que realment és de las mes ben constituídas, puig dona subsidi á 'ls malalts y á 'l mateix temps los ofereix medis de verdadera ilustració, apart de donarlos dret, sense exigirlos cap cuota, á uns vitalicis quant vé la edat en que 'ls associats no son bons per guanyarse la vida.

Lo Montepío Catalá en lo que va d' any porta pagadas prop de mil pessetas.

—En lo Certamen de «Catalunya artística» ha obtingut lo primer accésit á 'l premi de la cansó catalana, 'l Sr. Sánchez Marraco, nebot de 'l mestre de capella de la Catedral nostre bon amich D. Joseph Marraco, y 'l premi á la sardana per piano l' ha guanyat lo Sr. Guiteras, director de la banda de la Casa de Caritat.

Imp. de Ramón Pujol.—Tallers, 45, Barcelona.

NUEVO INVENTO

Clavijas por presión «Sistema Terraza» — Aplicables á todos los Instrumentos de cuerda.

Patente Española núm. 24,143. — Adición núm. 25,879 Patentes de invención en Alemania, Italia y Francia.

Debido á este nuevo y utilísimo procedimiento se han procurado salvar las deficiencias de todas las clavijas conocidas.

Pidanse catálogos.

De venta en las principales guitarrerías y almacenes de música de España.

DIRECCIÓN Y ADMINISTRACIÓN GENERAL EN ESPAÑA

M. MORA

CALLE FÉLIX PIZCUETA, 1. — VALENCIA.

Representante en esta plaza:

JOSÉ MARIA POUS, San Pablo, 15.

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

✻ JUAN AYNE ✻
FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22. — BARCELONA

En esta casa se halla de venta la obra de gran éxito

A PAÍSES DESCONOCIDOS

Precio de los principales números de música:

Terceto de los Polismans.	2 ptas.
Duo de los carteros.	2'50 "
Coro las Violetas.	2'50 "

Especialidad en pianos de alquiler. Guitarras desde 5 pesetas.

BANCO VITALICIO DE ESPAÑA

La Previsión y Banco Vitalicio de Cataluña

Compañías de seguros sobre la vida, reunidas
GARANTIAS

CAPITAL SOCIAL.	Ptas. 15.000,000
RESERVAS.	9.800,634

Capitales asegurados desde la fundación de las compañías hasta 30 de Junio de 1898.	211.278,772'82
Pagado por siniestros, pólizas vencidas y otros conceptos hasta igual fecha.	14.471,501'55

Esta Sociedad se dedica á constituir capitales para la formación de dotes, redención de quintas y demás combinaciones análogas rentas vitalicias inmediatas ó diferidas y seguro de capitales pagaderos á la muerte del asegurado.

REPRESENTACIONES EN TODA ESPAÑA

Domicilio social: Ancha, 64. — Barcelona

LA GRESHAM

Compañía inglesa de seguros de vida

fundada en Londres en 1848.

Oficina en Barcelona:

PLAZA DE CATALUÑA, 39

Toalla FRINÈ

Son ús hermojeja 'l rostre, absorveix la grassa del cutis, treu las arrugas, con trau 'l poro de la epidermis y evita las tacas, borro y erupcions de la pell.

Rejoveneix y es un tesoro per conservar la dentadura neta, forta y esmaltada desapareixent ab son ús lo sarro y l' escorbut.

Se ven en totas las perfumerías